

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 39, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1768](#) 19-12-2023

Opnemen in beslag genomen Nokia: vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1742](#) 19-12-2023

Vernieling bij Shell en demonstratierecht.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1771](#) 19-12-2023

Post-Keskin.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1767](#) 19-12-2023

Heeft de bijkomende straf, voor zover ontzetting ziet op het anderszins verrichten van werkzaamheden, betrekking op het recht op uitoefening van beroep dat in voldoende verband staat met het beroep waarin strafbaar feit is begaan?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1765](#) 19-12-2023

Is er sprake van belang bij cassatie?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1741](#) 19-12-2023

Is het OM in strijd met de Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing tot vervolging overgegaan?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1690](#) 12-12-2023

Kan de enkele omstandigheid dat de getuige in de strafzaak al door de raadsheer-commissaris is gehoord afdoen aan een onderbouwing van het getuigenverzoek?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1701](#) 12-12-2023

Had het afschrift van de dagvaarding in hoger beroep moeten worden verzonden naar het in volmacht tot instellen van hoger beroep opgegeven kantooradres van advocaat?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1726](#) 12-12-2023

Was de verdachte op de hoogte van de aanwezigheid van vuurwapens en munitie in zijn woning?

RECHTSPRAAK

Is het OM in strijd met de Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing tot vervolging overgegaan?

Is het OM in strijd met de Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing tot vervolging overgegaan?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat het openbaar ministerie niet-ontvankelijk moet worden verklaard in de vervolging. Het voert daartoe onder meer aan dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat het openbaar ministerie in strijd met de Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing (2021R005) tot vervolging van de verdachte is overgegaan wegens het overtreden van artikel 2.10 van de Wet dieren.

Aan de verdachte is ten laste gelegd dat:

‘hij op of omstreeks 27 november 2018, te Den Haag, Nederland, een dier, behorend tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen diersoorten of diercategorieën, te weten: een hond, heeft gedood.’

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel zijn de volgende bepalingen van belang.

- Artikel 350 lid 2 Sr:

‘Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie wordt gestraft hij die opzettelijk en wederrechtelijk een dier dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, doodt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt.’

- Artikel 2.10 lid 1 van de Wet dieren:

‘Het is verboden om dieren behorend tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen diersoorten of diercategorieën te doden, behoudens in gevallen waarin een dier wordt gedood voor de bedrijfsmatige productie van dierlijke producten of in bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen.’

- Artikel 8.12 lid 1 Wet dieren:

‘Gedragingen in strijd met de voorschriften vastgesteld bij of krachtens de artikelen 2.1 eerste lid, 2.2, zesde lid, eerste volzin, en achtste lid, 2.10, eerste lid en 2.14, eerste lid, of een of meer van de voornoemde bepalingen in samenhang met artikel 6.2, eerste lid, artikel 6.4, eerste lid, of artikel 7.5, derde lid, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie.’

- Artikel 1.9 van het Besluit houders van dieren:

‘Als diercategorieën als bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, van de wet worden aangewezen ganzen, honden en katten.’

De Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing (2015Ro17), *Stcrt.* 2015, 4241, die gold van 1 maart 2015 tot en met 30 november 2021, hield onder meer in:

‘Beschrijving

Deze richtlijn heeft betrekking op het zonder aanleiding mishandelen of verwaarlozen van dieren door particulieren (art 2.1 lid 1 WD, dus niet op het (structureel) niet nakomen van dierenwelzijnsregels door bedrijven. (...)

Ook het beschadigen, onbruikbaar maken, wegmaken of doden van een dier, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort (art. 350, lid 2 Sr) valt onder deze richtlijn.’

De Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing (2021Ro05), *Stcrt.* 2021, 47162, die geldt sinds 1 december 2021, houdt onder meer in:

‘Beschrijving

Deze richtlijn heeft betrekking op het mishandelen en doden van dieren door particulieren en op dierenverwaarlozing en kent een eigen recidiveregeling.

(...)

Bij het doden van een gehouden dier is artikel 2.10 WD van toepassing. Bij het doden van een dier van een ander is artikel 350 lid 2 Sr van toepassing. Artikel 350 lid 1 Sr ziet op het beschadigen, onbruikbaar maken, wegmaken of doden van een dier, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort. Artikel 2.1 lid 1 Wet dieren (de Hoge Raad begrijpt: artikel 2.10 lid 1 Wet Dieren) is van toepassing bij zowel het doden van een gehouden als een niet-gehouden dier.’

Het hof heeft geoordeeld dat de ‘laatstgenoemde’ richtlijn ‘bepaalt (...) dat bij het doden van

een gehouden dier artikel 2.10 WD van toepassing is. Bij het doden van een dier van een ander is artikel 350 lid 2 Sr van toepassing.' Hieruit blijkt dat het hof de onder 2.4.2 genoemde Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing (2021Ro05), die geldt sinds 1 december 2021, in deze zaak van toepassing achtte, en niet de ten tijde van de ten laste gelegde gedraging van toepassing zijnde, onder 2.4.1 genoemde Richtlijn voor strafvordering dierenmishandeling en dierenverwaarlozing (2015Ro17). Dat oordeel is onjuist.

Het cassatiemiddel klaagt daarover terecht. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1741

Zaaknummer: 22/00908 en 22/00908

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma, M. Kuijer, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Wetsartikelen: 350 Sr en 350 Sr

RECHTSPRAAK

Is er sprake van belang bij cassatie?

Is er sprake van belang bij cassatie?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof bij de strafoplegging het bepaalde in artikel 22b Sr heeft miskend.

Het hof heeft de verdachte veroordeeld voor het plegen van het misdrijf strafbaar gesteld in artikel 181 Sr tot een taakstraf, terwijl niet naast die taakstraf een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel is opgelegd. Deze door het hof opgelegde taakstraf is in strijd met het bepaalde in artikel 22b lid 1 Sr.

Het cassatiemiddel klaagt hierover terecht. Die klacht leidt echter om de volgende redenen niet tot vernietiging wat betreft de strafoplegging en terugwijzing naar het hof voor het opleggen van een andere straf.

De wetgever heeft voorzien in een taakstrafverbod voor (onder meer) het misdrijf van artikel 181 Sr, vanuit de wens om de ernst van dat misdrijf te onderstrepen en het belang te benadrukken van de bescherming die dit artikel geeft aan personen die werkzaam zijn in publieke dienst (vgl. *Kamerstukken II 2009/10*, 32169, nr. 3, p. 10). Bij een veroordeling voor overtreding van artikel 181 Sr brengt artikel 22b lid 1 aanhef en onder b Sr met zich dat de rechter geen ‘kale’ taakstraf kan opleggen, maar uitsluitend voor een taakstraf kan kiezen als naast de taakstraf ook een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel wordt opgelegd (vgl. HR 20 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:202).

Als de rechter – zoals in dit geval – ten onrechte geen toepassing geeft aan artikel 22b lid 1 aanhef en onder b Sr door te volstaan met een ‘kale’ taakstraf, wordt de verdachte daardoor in beginsel niet aangetast in een hem rechtens te beschermen belang. Dat is alleen anders als uit de toelichting op het cassatiemiddel dat klaagt over het schenden van het taakstrafverbod, blijkt dat de verdachte wel voldoende belang heeft bij die klacht. In de schriftuur ontbreekt echter zo’n toelichting.

Het cassatiemiddel is tevergeefs voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1765

Zaaknummer: 21/04148

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: D.P. Kant

Wetsartikelen: 22b Sr

RECHTSPRAAK

Heeft de bijkomende straf, voor zover ontzetting ziet op het anderszins verrichten van werkzaamheden, betrekking op het recht op uitoefening van beroep dat in voldoende verband staat met het beroep waarin strafbaar feit is begaan?

Heeft bijkomende straf, voor zover ontzetting ziet op het anderszins verrichten van werkzaamheden, betrekking op het recht op uitoefening van beroep dat in voldoende verband staat met het beroep waarin strafbaar feit is begaan?

Het cassatiemiddel klaagt over de door het hof opgelegde bijkomende straf van ontzetting van het recht van de verdachte tot de uitoefening van het beroep van kandidaat-notaris, notarisklerk, notarieel medewerker en het anderszins verrichten van werkzaamheden op een notariskantoor of in de notariële (advies)praktijk.

Op grond van artikel 28 lid 1 Sr kan een verdachte worden ontzet van onder meer het recht bepaalde beroepen uit te oefenen. Die mogelijkheid bestaat in de bij de wet bepaalde gevallen en als het strafbare feit is begaan in de uitoefening van dat beroep. Deze ontzetting moet betrekking hebben op het recht op uitoefening van een beroep dat in voldoende verband staat met het beroep waarin het strafbare feit is begaan. (Vgl. HR 8 september 2020, ECLI:NL:HR:2020:1378.)

Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte, nadat hij eerder was ontzet van het ambt van notaris, gedurende drie jaren in zijn functie als medewerker bij een notariskantoor, in samenwerking met een notaris, diverse stukken heeft vervalst dan wel valselijk heeft opgemaakt. Daarin ligt als niet onbegrijpelijk oordeel van het hof besloten dat de verdachte de strafbare feiten heeft begaan in de uitoefening van het beroep van notarieel medewerker. De tegen dit oordeel gerichte klacht van het cassatiemiddel faalt.

De door het hof opgelegde bijkomende straf betreft de ontzetting van het recht tot uitoefening

van 'het beroep van kandidaat-notaris, notarisklerk, notarieel medewerker en het anderszins verrichten van werkzaamheden op een notariskantoor of in de notariële (advies)praktijk'. Het cassatiemiddel klaagt terecht dat de formulering van deze bijkomende straf, voor zover de ontzetting betrekking heeft op het anderszins verrichten van werkzaamheden 'op een notariskantoor', niet voldoet aan het vereiste dat de ontzetting betrekking moet hebben op het recht op uitoefening van een beroep dat in voldoende verband staat met het beroep waarin het strafbaar feit is begaan. Nu uit de overwegingen echter volgt dat het hof met de bijkomende straf niet het oog heeft gehad op werkzaamheden 'op een notariskantoor' die geen verband houden met de notariële (advies)praktijk, zal de Hoge Raad de zaak zelf afdoen door de formulering 'het anderszins verrichten op een notariskantoor of in de notariële (advies)praktijk' te verstaan als 'enig ander beroep dat inhoudt dat met de notariële (advies)praktijk verbonden werkzaamheden worden verricht'.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1767

Zaaknummer: 22/00793

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 28 Sr en 235 Sr

RECHTSPRAAK

Post-Keskin.

Post-Keskin.

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van de door de verdediging gedane verzoeken tot het horen van [verbalisant 1], [verbalisant 2] en [verbalisant 3] als getuigen niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

Ten laste van de verdachte is bewezenverklaard dat:

‘1. hij op 8 mei 2020 te Amsterdam, meerdere politieambtenaren, te weten [verbalisant 2] en [verbalisant 5] heeft bedreigd met zware mishandeling, door de dreigende woorden: "Ik heb Corona. Moet ik je in je gezicht hoesten ofzo? Maar je hebt nu toch al Corona dus het maakt niet uit", althans woorden van gelijke dreigende aard of strekking;

2. primair

hij op 8 mei 2020 te Amsterdam een politieambtenaar [verbalisant 3] heeft bedreigd met zware mishandeling, door die [verbalisant 3] te bespugen.’

Naar aanleiding van de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *Keskin/Nederland* heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 onder meer geoordeeld dat bij de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de feitenrechter, het belang bij het oproepen en horen van een getuige moet worden voorondersteld als het gaat om een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking. In dat geval mag van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang worden verlangd (r.o. 2.9.2). Uit dit arrest volgt ook dat de rechter het verzoek om zo’n getuige op te roepen en te horen niettemin kan afwijzen, onder meer als hij tot het oordeel komt dat het (opnieuw) horen van de getuige voor de bewijsvoering van geen enkel belang zal zijn of geen toegevoegde waarde zal hebben. Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen als de al door de getuige afgelegde verklaring betrekking heeft op feiten en omstandigheden die door de verdachte niet worden betwist of als die feiten en omstandigheden door andere resultaten van

het strafrechtelijk onderzoek al buiten redelijke twijfel zijn komen vast te staan (r.o. 2.9.3).

In deze zaak heeft de raadsvrouw van de verdachte onder meer verzocht om de verbalisanten [verbalisant 2] en [verbalisant 1] te horen over het onder 1 ten laste gelegde feit. Aan dat verzoek is onder meer ten grondslag gelegd dat de verdediging door middel van het horen van deze getuigen de gang van zaken bij de aanhouding van de verdachte en daarmee de rechtmatigheid van het voorbereidend onderzoek aan de orde wil stellen. Aan deze getuigenverzoeken is verder ten grondslag gelegd dat de verdediging de onder 1 ten laste gelegde bedreiging ontkent en hij de verbalisanten wil bevragen over de precieze woorden die de verdachte zou hebben geuit en op welke toon dat gebeurde.

Uit het procesverloop volgt dat de verdediging na de terechtzitting van 21 augustus 2020 de verklaringen van de verbalisanten over de onder 1 ten laste gelegde bedreiging niet langer heeft betwist. Uit de overwegingen van het hof volgt verder dat het hof bij de beoordeling van het gevoerde verweer dat sprake is van een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv, is uitgegaan van de lezing van de gebeurtenissen zoals geschetst door de verdediging en heeft geoordeeld dat sprake is van een vormverzuim nu de aanhouding van de verdachte onrechtmatig is geweest. Gelet hierop heeft de verdachte onvoldoende belang bij zijn klacht over de afwijzing van het verzoek om [verbalisant 2] en [verbalisant 1] te horen over het onder 1 ten laste gelegde feit.

Het cassatiemiddel kan in zoverre niet tot cassatie leiden.

Verder heeft de raadsvrouw van de verdachte verzocht om de verbalisanten [verbalisant 1] en [verbalisant 3] te horen over het onder 2 ten laste gelegde feit. Aan dat verzoek is onder meer ten grondslag gelegd dat de verdachte ontkent dat hij [verbalisant 3] in het gezicht heeft gespuugd en dat de verdediging de getuigen wil bevragen over wat zich tijdens de voorgeleiding van de verdachte in het dagverblijf heeft voorgedaan. Daarbij heeft de verdediging gewezen op de omstandigheid dat de camerabeelden van het dagverblijf ten tijde van het ten laste gelegde incident niet langer beschikbaar zijn. Het hof heeft het verzoek tot het horen van [verbalisant 1] en [verbalisant 3] als getuige over het onder 2 ten laste gelegde feit afgewezen op de grond dat het belang van de verdediging bij het horen van deze getuigen onvoldoende is onderbouwd.

De afwijzing door het hof van het verzoek tot het horen van [verbalisant 1] en [verbalisant 3] als getuigen over het onder 2 ten laste gelegde, waaraan door de verdediging onder meer ten grondslag is gelegd dat de eerder afgelegde verklaringen van die getuigen een belastende strekking hebben, is niet zonder meer begrijpelijk. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat het hof de bewezenverklaring heeft aangenomen op grond van die door de

verdachte betwiste verklaringen van die verbalisanten zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet ervan blijk heeft gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces (vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576).

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, is het terecht voorgesteld.

Het voorgaande leidt ertoe dat de bestreden uitspraak in elk geval niet in stand kan blijven wat betreft de beslissingen over het onder 2 ten laste gelegde en de beslissing over de strafoplegging. De advocaat-generaal heeft zich nog niet uitgelaten over het als tweede voorgestelde cassatiemiddel, dat betrekking heeft op het onder 1 ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit. De Hoge Raad is van oordeel dat de advocaat-generaal daartoe alsnog in de gelegenheid moet worden gesteld. Met het oog daarop zal de zaak naar de rolzitting worden verwezen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1771

Zaaknummer: 21/04990

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en M. Kuijer

Advocaten: J. Kuijper en D.W.E. Sternfeld

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Vernieling bij Shell en demonstratierecht.

Vernieling bij Shell en demonstratierecht.

Wenk

De verdediging klaagt namens de verdachte, ten aanzien van wie onbruikbaar maken van een trap is bewezen verklaard, in de kern over het oordeel van het hof dat met de vervolging, berechting en bestraffing van de verdachte voor haar gedragingen geen ontoelaatbare inbreuk wordt gemaakt op haar recht op vrijheid van meningsuiting en betoging, zoals gewaarborgd door de artikelen 10 en 11 EVRM.

Het hof heeft onder meer overwogen dat het vooropstelt dat de door het EVRM gewaarborgde vrijheden niet absoluut zijn. Daar de uitoefening van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, die bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving noodzakelijk (proportioneel en subsidiair) zijn in het belang van de openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, en de bescherming van de rechten van anderen.

Het hof is van oordeel dat in het onderhavige geval sprake is van een geoorloofde beperking van de grondrechten van de verdachte. Zij heeft zich immers schuldig gemaakt aan een misdrijf en niet, zoals door de raadvrouw van de verdachte is betoogd, aan een gering feit. Het opzettelijk en wederrechtelijk onbruikbaar maken van goederen is bij wet strafbaar gesteld en de handhaving ervan is noodzakelijk in een democratische samenleving. Het demonstratierecht biedt geen vrijbrief voor het maken van een inbreuk op het eigendomsrecht van anderen. Hieruit volgt dat de artikelen 10 en 11 lid 2 EVRM niet zijn geschonden door de verdachte aan te houden en te vervolgen op grond van artikel 350 Sr.

Het hof heeft de verdachte een geheel voorwaardelijke geldboete van € 350 opgelegd en over de strafoplegging onder meer overwogen dat de verdachte zich op de bewezen verklaarde wijze schuldig heeft gemaakt aan het onbruikbaar maken van (een deel van) de trap die toebehoort aan Shell. Door zo te handelen heeft zij inbreuk gemaakt op het eigendomsrecht

van Shell en een gevaarlijke situatie gecreëerd voor mensen die van die trap gebruik maakten. Dat deze actie onderdeel was van een demonstratie en dat zij de intentie had de substantie van de trap te laten verwijderen doet daaraan niet af.

De Hoge Raad overweegt dat de klachten zich voor gezamenlijke bespreking lenen. De Hoge Raad overweegt dat artikel 350 Sr en de artikelen 10 en 11 EVRM van belang zijn en haalt deze aan. De Hoge Raad overweegt dat het onder meer in artikel 10 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting en het onder meer in artikel 11 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van vergadering zijn fundamentele rechten in een democratische samenleving en gelden als ‘the foundations of such a society’. Beide rechten hangen nauw met elkaar samen. Uit de rechtspraak van het EHRM kan worden afgeleid dat artikel 11 EVRM betrekking heeft op uiteenlopende vormen van protest (zoals protestmarsen, blokkades, sit-ins en bezettingen), alsmede het recht omvat om – binnen de door lid 2 van die bepaling gestelde grenzen – tijd, plaats en wijze van protest vrijelijk te kiezen (vgl.

ECLI:CE:ECHR:2015:1015JUD003755305, par. 91 (*Kudrevičius e.a./Litouwen*) en ECLI:CE:ECHR:2017:0207JUD005781809 e.a., par. 405 (*Lashmankin e.a./Rusland*)).

De Hoge Raad overweegt dat artikel 11 EVRM het recht op vreedzame vergadering beschermt. Dat betekent dat een samenkomst waarbij de organisatoren en deelnemers gewelddadige intenties hebben, niet valt onder de reikwijdte van artikel 11 EVRM. De Hoge Raad overweegt dat het EHRM in ECLI:CE:ECHR:2023:1121JUD005689617 e.a. (*Laurijsen e.a./Nederland*) de rechtspraak over dit toepassingsbereik van artikel 11 EVRM in overweging 48 tot en met 52 heeft samengevat en haalt deze aan.

De Hoge Raad haalt par. 100 in genoemd ECLI:CE:ECHR:2015:1015JUD003755305 aan over de vraag onder welke omstandigheden sprake kan zijn van een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering aan en haalt overwegingen par. 142 tot en met 146 en 149 van diezelfde uitspraak aan over de vraag of een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering in een democratische samenleving noodzakelijk is.

De Hoge Raad overweegt dat het uitgangspunt in de rechtspraak van het EHRM is dat elke demonstratie een zekere mate van ‘disruption to ordinary life’ met zich kan brengen. Zo’n verstoring is op zichzelf nog niet voldoende om een beperking te rechtvaardigen van het recht op vreedzame vergadering. Dat betekent echter niet dat elk strafrechtelijk optreden naar aanleiding van de verdenking van een strafbaar feit dat in relatie tot een demonstratie plaatsvindt – ongeacht de aard van en de vorm waarin dat optreden plaatsvindt en ongeacht de vraag of dit optreden tot een sanctie leidt – tot een schending van artikel 10 en/of 11 EVRM leidt. Uit de door het EHRM geformuleerde uitgangspunten volgt immers dat het recht op vrijheid van vreedzame vergadering zich niet ertegen verzet dat een persoon die deelneemt

aan een vreedzame demonstratie, kan worden onderworpen aan de dreiging van een straf of maatregel als de betreffende persoon zelf een 'reprehensible act' pleegt tijdens de demonstratie (vgl. ECLI:NL:HR:2022:126).

De vraag of en wanneer sprake is van zo'n 'reprehensible act' (laakbare gedraging), laat zich niet in algemene zin beantwoorden, maar vereist een beoordeling van de concrete omstandigheden van het geval. Wel heeft het EHRM in ECLI:CE:ECHR:2015:1015JUD003755305 (*Kudrevičius e.a./Litouwen*) overwogen (in par. 173) dat 'the intentional serious disruption, by demonstrators, to ordinary life and to the activities lawfully carried out by others, which disruption was more significant than that caused by the normal exercise of the right of peaceful assembly in a public place, might be considered a "reprehensible act" within the meaning of the Court's case-law (...). Such behaviour might therefore justify the imposition of penalties, even of a criminal nature'.

De Hoge Raad overweegt dat waar het om het optreden van de autoriteiten in verband met een strafbaar feit dat tijdens een demonstratie is begaan gaat, van belang is dat in de rechtspraak van het EHRM wordt benadrukt dat 'a peaceful demonstration should not, in principle, be rendered subject to the threat of a criminal sanction, and notably to deprivation of liberty'. Als zo'n strafbaar feit wordt vervolgd, moet de rechter zich daarom ervan rekenschap geven dat het strafrechtelijke optreden – waaronder ook de bestraffing – niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een 'chilling effect' uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vreedzame vergadering (vgl. ook ECLI:NL:HR:2022:126).

Bij de beantwoording van de vraag of een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering in een democratische samenleving noodzakelijk is, kan mede betekenis toekomen aan de omstandigheid dat 'private property' (privé-eigendom) in het geding is, bijvoorbeeld als in het verband van een demonstratie een strafbaar feit plaatsvindt dat het ongestoorde genot van 'private property' (privé-eigendom) aantast (vgl., in een enigszins andere context,

ECLI:CE:ECHR:2003:0506JUD004430698 (*Appleby/Verenigd Koninkrijk*)).

De Hoge Raad overweegt dat het hof vastgesteld heeft dat de verdachte deel uitmaakte van een groep van ongeveer 25 tot 30 actievoerders die bij een kantoorgebouw van Shell demonstreerden en dat de verdachte – als een 'symbolische actie en om de demonstratie kracht bij te zetten' – een zwarte, op olie gelijkende vloeistof over de trap voor dat gebouw heeft gegoten. Het hof heeft verder vastgesteld dat een medewerker van Shell de trap heeft afgezet omdat het erg glad en gevaarlijk was en men wilde voorkomen dat bezoekers van het gebouw zouden uitglijden en ernstig gewond zouden raken. Het hof heeft op basis van deze

vaststellingen geoordeeld dat de ten laste gelegde gedraging van de verdachte kan worden aangemerkt als het in artikel 350 lid 1 Sr bedoelde misdrijf van 'onbruikbaar maken van een goed' en dat die gedraging een inbreuk opleverde op het eigendomsrecht van Shell.

Het hof heeft het verweer van de raadvrouw dat de verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsvervolging vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met de artikelen 10 en 11 EVRM verworpen. Daarbij heeft het hof kennelijk betrokken dat de verdachte, ook zonder door het gieten van de vloeistof privé-eigendom (tijdelijk) onbruikbaar te maken en zo een gevaarlijke situatie voor derden te creëren, de gelegenheid had om zich uit te spreken tegen de activiteiten van Shell. Verder ligt in de overwegingen van het hof besloten dat de aanleiding voor het strafrechtelijke optreden tegen en de vervolging van de verdachte dan ook niet was gelegen in het deelnemen aan het protest tegen Shell, maar in het tijdens die protestactie plegen van een strafbaar feit (vgl. voor het belang van deze omstandigheid

ECLI:CE:ECHR:2023:1121JUD005689617 e.a., par. 58 (*Laurijsen e.a./Nederland*)). In deze overwegingen ligt voorts besloten dat het hof van oordeel is dat de verdachte een 'reprehensible act' pleegde (laakbaar gedrag vertoonde), waartegen strafrechtelijk optreden geboden was, zodat de daaruit voortvloeiende beperking in de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting en het recht op vrijheid van vergadering gerechtvaardigd en noodzakelijk was. Tot slot heeft het hof 'alles afwegende' – waarbij het hof kennelijk ook heeft betrokken dat de oorzaak van de duur van het voorarrest van de verdachte mede was gelegen in de weigering van de verdachte om haar persoonsgegevens op te geven – geoordeeld dat volstaan moet worden met een geheel voorwaardelijke geldboete van € 350, waarmee het hof heeft gewaarborgd dat de bestrafing proportioneel is en niet zo ingrijpend is dat daarvan een 'chilling effect' uitgaat op personen die door deelname aan een protestactie gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en van hun recht op vrijheid van vergadering.

De Hoge Raad oordeelt, gelet op het voorgaande, dat het oordeel van het hof dat de vervolging, de berechting en de bestrafing van de verdachte onder deze omstandigheden geen strijd opleveren met de artikelen 10 en 11 EVRM, niet van een onjuiste rechtsopvatting getuigt en toereikend gemotiveerd is.

J.H.J. Verbaan, december 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1742

Zaaknummer: 22/00882

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien, M. Kuijer, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 10 EVRM, 11 EVRM en 350 Sr

RECHTSPRAAK

Opnemen in beslag genomen Nokia: vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv.

Opnemen in beslag genomen Nokia: vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv.

Wenk

De verdediging klaagt namens de verdachte, ten aanzien van wie eendaadse samenloop van opzettelijk handelen in strijd met het in artikel 2 onder C Opiumwet (Opw) gegeven verbod, meermalen gepleegd, en voorbereidingshandelingen van een feit, bedoeld in artikel 10 lid 4 Opw, is bewezen verklaard, in de kern over het oordeel van het hof dat het beantwoorden door de politie van inkomende oproepen op een van de onder de verdachte in beslag genomen mobiele telefoons, geen vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv vormt.

De raadvrouw van de verdachte heeft volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep daar onder meer als verweer gevoerd:

‘15. Daarnaast is wat mij betreft de politie zijn boekje te buiten gegaan door de telefoons op te nemen en gesprekken aan te gaan over het kopen van drugs. Ook hiervoor zie ik geen toestemming van de officier van justitie, dan wel van de rechter-commissaris.

16. De verdediging meent dat hier geen sprake is van een bevoegdheid uit het Wetboek van Strafvordering. De verbalisant heeft de in beslag genomen telefoons opgenomen, welke hij vervolgde met korte gesprekken. Dit is gedaan zonder gebruik te maken van een bijzondere opsporingsbevoegdheid zoals pseudo (ver-)koop, en zonder het daarvoor vereiste bevel van de officier van justitie, al dan niet met een machtiging van de rechter-commissaris. Het handelen van de verbalisant is naar de mening van de verdediging dan ook onrechtmatig geweest. De verdediging meent, dan ook dat sprake is van een vormverzuim dat in wat de verdediging betreft dient te leiden tot bewijsuitsluiting van het proces-verbaal, dan wel in elk geval strafvermindering. Er is immers door de verbalisant gehandeld zonder daarvoor geldende bevoegdheid, dan wel toestemming, waardoor artikel 6 EVRM is geschonden. Daarnaast is sprake van een schending van artikel 8 EVRM.’

Het hof heeft dat verweer verworpen en daarover overwogen dat het vaststelt dat aan de Nokia-telefoons het volgende onderzoek is verricht.

- a. De politie heeft een aantal inkomende berichten gelezen. Het gaat in totaal om vier berichten, die konden worden gelezen zonder de pincode van de telefoon in te voeren.
- b. De politie heeft een aantal inkomende oproepen beantwoord. Het ging in totaal om vier oproepen, waarbij telkens een gesprek plaatsvond met de beller. Na enkele zinnen maakte de verbalisant zichzelf bekend als politieambtenaar.

Met betrekking tot het door de politie verrichte onderzoek aan de Nokia-telefoons is het hof van oordeel dat geen sprake is van een onherstelbaar vormverzuim in de zin van artikel 359a Sv. Naar het oordeel van het hof heeft dit onderzoek slechts een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte opgeleverd, waardoor de wet hiervoor geen voorafgaande tussenkomst van de officier van justitie vereiste (ECLI:NL:HR:2017:584).

De Hoge Raad overweegt dat het hof heeft vastgesteld dat onder de verdachte drie mobiele telefoons in beslag zijn genomen en dat de politie, na die inbeslagneming, vier inkomende oproepen op een van die telefoons beantwoord heeft. Anders dan het hof heeft overwogen, vormt deze beantwoording van inkomende oproepen niet een onderzoek aan die in beslag genomen telefoons, zoals aan de orde was in ECLI:NL:HR:2017:584. De Hoge Raad oordeelt dat de bevoegdheid hiertoe daarom niet gevonden kan worden in de wettelijke grondslag voor inbeslagneming. De klacht is in zoverre terecht voorgesteld.

De Hoge Raad overweegt dat dit echter om de volgende redenen niet tot cassatie leidt. Het door een opsporingsambtenaar beantwoorden van inkomende oproepen op een in beslag genomen telefoon is niet in de wet geregeld. Voor zo'n niet specifiek in de wet geregelde wijze van opsporing moet worden aangenomen dat opsporingsambtenaren op grond van artikel 3 Politiewet 2012 en artikel 141 en 142 Sv alleen bevoegd zijn haar in te zetten op een wijze die een beperkte inbreuk maakt op de grondrechten van burgers en die niet zeer risicovol is voor de integriteit en de beheersbaarheid van de opsporing (vgl. ECLI:NL:HR:2014:1563).

De Hoge Raad overweegt dat het hof heeft geoordeeld dat het beantwoorden door de politie van inkomende oproepen zoals dat in deze zaak heeft plaatsgevonden, slechts een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte opgeleverd heeft, dat daarvoor geen tussenkomst van de officier van justitie vereist was en dat daarom geen sprake van een vormverzuim in de zin van artikel 359a Sv is. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel, gelet op hetgeen is overwogen, niet van een onjuiste rechtsopvatting getuigt. Het is ook niet onbegrijpelijk, gelet op de vaststellingen van het hof dat de politie niet meer dan vier oproepen heeft beantwoord, waarna een kort gesprek met de beller plaatsvond waarin de

beller liet blijken op zoek te zijn naar verdovende middelen, en waarbij de opsporingsambtenaar na enkele zinnen zijn functie bekend maakte.

J.H.J. Verbaan, december 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1768

Zaaknummer: 22/01007

Rechters: M.J. Borgers, T.B. Trotman en F. Posthumus

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 359a Sv en 3 Politiewet 2012

RECHTSPRAAK

Was de verdachte op de hoogte van de aanwezigheid van vuurwapens en munitie in zijn woning?

Was de verdachte op de hoogte van de aanwezigheid van vuurwapens en munitie in zijn woning?

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring van het onder 2, 3 en 4 ten laste gelegde niet uit de bewijsvoering kan worden afgeleid:

‘2. hij op of omstreeks 23 november 2017 te [plaats], wapens als bedoeld in art. 2 lid 1 Categorie III onder 1° van de Wet Wapens en Munitie, te weten twee, vuurwapens in de zin van artikel 1, onder 3 van die wet in de vorm van

- een pistool (merk/type Manurhin P1, kaliber 9mm) en daarbij behorende munitie, te weten zes kogelpatronen, kaliber 9mm, in de zin van art. 1 onder 4° van de Wet Wapens en Munitie, te weten munitie als bedoeld in artikel 2 lid 2 van die wet, van de categorie III, en

- een pistool (merk/type Kimar 92 Auto, kaliber 9mm PAK) en daarbij behorende munitie, te weten zes knalpatronen, kaliber 9mm PAK, in de zin van art. 1 onder 4° van de Wet Wapens en Munitie, te weten munitie als bedoeld in artikel 2 lid 2 van die wet, van de categorie III, voorhanden heeft gehad;

3. hij op 23 november 2017 te [plaats], onderdelen en hulpstukken welke van wezenlijke aard zijn en specifiek bestemd zijn voor een vuurwapen, als bedoeld in artikel 2 lid 1 Categorie III onder 1 van de Wet Wapens en Munitie, voorhanden heeft gehad, te weten een pistool (merk/type Makarov PM, kaliber 9mm Makarov) waarvan de slagpin en de slede sluitveer ontbreken;

4. hij op 23 november 2017 te [plaats], een wapen als bedoeld in artikel 2 lid 1 Categorie I, onder 3 van de Wet Wapens en Munitie, te weten een geluiddemper voorhanden heeft gehad.’

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in ECLI:NL:PHR:2023: 1018 onder 8 tot en met 11 en de volgende overwegingen:

‘12. De verdachte is veroordeeld voor het opzettelijk voorhanden hebben van meerdere vuurwapens en bijpassende munitie en hulpstukken. Deze voorwerpen zijn in de woning van de verdachte aangetroffen. Ter terechtzitting in hoger beroep is een verweer strekkende tot vrijspraak gevoerd, dat in de kern luidt dat niet kan worden vastgesteld dat de verdachte wetenschap had van de aanwezigheid van deze voorwerpen in zijn woning. De verdachte heeft aldaar tevens verklaard dat hij destijds niet alleen in die woning verbleef. Volgens de steller van het middel wordt deze verklaring niet in voldoende mate weersproken door de gebezigde bewijsmiddelen. Voorts meent de steller van het middel dat de veroordeling van de verdachte voor de inbraak bij [A] niet redengevend is voor het bewijs, nu niet is vastgesteld dat de bedoelde wapens en munitie zijn gebruikt bij die inbraak.

13. Daarin volg ik de steller van het middel niet. Het hof heeft de omstandigheid dat de verdachte onherroepelijk is veroordeeld voor die inbraak wel degelijk redengevend kunnen achten voor het bewijs. Daarbij neem ik in aanmerking dat in hetzelfde tv-meubel waarin de wapens en munitie zijn aangetroffen, ook spullen zijn gevonden die het hof heeft gerelateerd aan de inbraak, zoals inbraakspullen en een membershipcard van [A]. De in 's hofs oordeel besloten liggende overweging dat hieruit kan worden opgemaakt dat de verdachte wetenschap had van de inhoud van de tv-meubel komt mij, mede gelet op de overige bewijsmiddelen waaruit volgt dat (i) de verdachte is veroordeeld voor een inbraak bij [A], (ii) in het tv-meubel tevens een ov-chipkaart op naam van de verdachte is aangetroffen en (iii) het tv-meubel in de woning van de verdachte stond, dan ook niet rechtens onjuist of onbegrijpelijk voor.

14. Het bewezenverklaarde volgt daarmee voldoende uit de gebezigde bewijsmiddelen en is – ook in het licht van het door de verdediging gevoerde verweer – genoegzaam gemotiveerd. Voor zover in de toelichting er nog op wordt gewezen dat ter terechtzitting naar voren is gebracht dat “de onderhavige wapens zich bevonden in tassen en dat er geen vingerafdrukken of DNA van [de verdachte] op die tassen of de onderhavige wapens is aangetroffen” en dat er een AIVD ambtsbericht is “waarin wordt gesteld dat “een van de mededaders” gebruik maakt van een genoemd telefoonnummer en dat deze regelmatig verblijft op het adres van [de verdachte]”, mist het middel feitelijke grondslag. Een dergelijk verweer is, blijkens de stukken van het geding, namens de verdachte ter terechtzitting in hoger beroep namelijk niet gevoerd.’

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1726

Zaaknummer: 21/02584

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en Y. Buruma

Advocaten: B.Th. Nooitgedagt

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Had het afschrift van de dagvaarding in hoger beroep moeten worden verzonden naar het in volmacht tot instellen van hoger beroep opgegeven kantooradres van advocaat?

Had het afschrift van de dagvaarding in hoger beroep moeten worden verzonden naar het in volmacht tot instellen van hoger beroep opgegeven kantooradres van advocaat?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de beslissing van het hof tot het verlenen van verstek tegen de niet-verschenen verdachte. Het klaagt in het bijzonder dat is verzuimd een afschrift van de dagvaarding in hoger beroep te sturen naar het kantooradres dat de advocaat heeft opgegeven in de schriftelijke bijzondere volmacht tot het instellen van hoger beroep.

De opgave van een adres voor de toezending van het afschrift van de dagvaarding in hoger beroep als bedoeld in artikel 450 lid 3 Sv onderscheidt zich van de opgave van een adres in de zin van artikel 36g lid 1 aanhef en onder c Sv. De eerstgenoemde opgave is verplicht als het instellen van het hoger beroep plaatsvindt door middel van een schriftelijke bijzondere volmacht aan een griffiemedewerker. Deze verplichting houdt verband met de in artikel 450 lid 3 Sv geregelde mogelijkheid dat direct na het instellen van het hoger beroep een oproeping aan de verdachte om tegen een bepaalde datum op de terechtzitting te verschijnen wordt uitgereikt aan een griffiemedewerker. Die uitreiking geldt als uitreiking in persoon aan de verdachte, waarbij een afschrift van de oproeping aan het door of namens de verdachte opgegeven adres als bedoeld in artikel 450 lid 3 Sv wordt verzonden (artikel 450 lid 5 Sv). Dat mag ook het kantooradres zijn van de advocaat die namens de verdachte een schriftelijke bijzondere volmacht heeft verleend aan een griffiemedewerker om hoger beroep in te stellen.

Als de betekening van de dagvaarding of de oproeping niet direct na het instellen van het hoger beroep plaatsvindt, maar op een later gelegen moment, vindt artikel 450 lid 5 Sv geen toepassing maar bestaat op grond van artikel 36g lid 1 aanhef en onder c Sv wel de verplichting – behalve in de gevallen genoemd in artikel 36g lid 3 Sv – om een afschrift van de dagvaarding

of oproeping toe te zenden aan een door of namens de verdachte bij het instellen van het hoger beroep opgegeven adres in Nederland waaraan mededelingen over de strafzaak kunnen worden toegezonden. Artikel 36g lid 1 aanhef en onder c Sv heeft niet het oog op het kantooradres van een advocaat dat is vermeld in de akte rechtsmiddel of de door hem verstrekte schriftelijke bijzondere volmacht tot het instellen van het rechtsmiddel, waaraan mededelingen over de strafzaak kunnen worden toegezonden. Voor de ontvangst van (afschriften van) dergelijke mededelingen geldt immers de regeling van artikel 48 Sv.

Dit doet er niet aan af dat – gelet op het grote belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn aanwezigheidsrecht – in het specifieke geval dat de dagvaarding in hoger beroep op grond van artikel 36e lid 2 aanhef en onder b Sv is uitgereikt aan een medewerker van de autoriteit van welke zij is uitgegaan, omdat de verdachte niet is ingeschreven in de BRP en niet is gedetineerd in Nederland, en ook niet een feitelijke woon- of verblijfplaats van hem in Nederland of een adres in het buitenland bekend is, de rechter in hoger beroep bij afwezigheid van de verdachte of een door hem op grond van artikel 279 Sv gemachtigde raadsman de zaak niet in behandeling mag nemen dan nadat een afschrift van de dagvaarding in hoger beroep is verzonden naar het in de akte rechtsmiddel dan wel het in de schriftelijke bijzondere volmacht vermelde kantooradres van de advocaat. Daarmee wordt dan bevorderd dat de verdachte langs die weg op de hoogte komt van het tijdstip van de behandeling van zijn zaak. (Vgl. met betrekking tot artikel 588a (oud) Sv HR 19 december 2017, ECLI:NL:HR:2017:3190.)

De opgave van het kantooradres van de advocaat voor de toezending van ‘de akte en de oproep voor de behandeling van het hoger beroep’ in de volmacht geldt als de opgave van een adres voor de toezending van het afschrift van de dagvaarding in hoger beroep zoals bedoeld in artikel 450 lid 3 Sv. In deze zaak heeft zich niet de bovenaan besproken situatie voorgedaan dat direct na het instellen van het hoger beroep een oproeping aan de verdachte om tegen een bepaalde datum op de terechtzitting te verschijnen is uitgereikt aan een griffiemedewerker.

Het kantooradres van de advocaat dat wordt genoemd in de hiervoor genoemde volmacht geldt, gelet op wat hierboven is vooropgesteld, niet als een adres zoals bedoeld in artikel 36g lid 1 aanhef en onder c Sv. Ook doet zich in deze zaak, gelet op de eerdergenoemde gegevens, niet het aangeduide specifieke geval voor dat de dagvaarding in hoger beroep op grond van artikel 36e lid 2 aanhef en onder b Sv is uitgereikt aan een medewerker van de autoriteit van welke zij is uitgegaan, omdat de verdachte niet is ingeschreven in de BRP en niet is gedetineerd in Nederland en geen feitelijke woon- of verblijfplaats van hem in Nederland of een adres in het buitenland bekend is.

Gelet op het voorgaande is het achterwege blijven van de verzending van een afschrift van de

dagvaarding in hoger beroep naar het kantooradres dat de advocaat heeft opgegeven in de schriftelijke bijzondere volmacht tot het instellen van hoger beroep, niet een omstandigheid die het hof verplichtte het onderzoek op de terechtzitting te schorsen om alsnog een afschrift van de dagvaarding in hoger beroep te doen verzenden naar het kantooradres van de advocaat.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1701

Zaaknummer: 22/00783

Rechters: M.J. Borgers en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt, S. van den Akker en T.B. Trotman

Wetsartikelen: 36g Sv en 450 Sv

RECHTSPRAAK

Kan de enkele omstandigheid dat de getuige in de strafzaak al door de raadsheer-commissaris is gehoord afdoen aan een onderbouwing van het getuigenverzoek?

Kan de enkele omstandigheid dat de getuige in de strafzaak al door de raadsheer-commissaris is gehoord afdoen aan een onderbouwing van het getuigenverzoek?

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek om [betrokkene 1] als getuige te horen in de tegen de betrokkene gevoerde ontnemingsprocedure nu deze getuige al was gehoord in de met deze ontnemingszaak samenhangende strafzaak.

In zijn arrest van 8 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:147, heeft de Hoge Raad het volgende overwogen over de beoordeling van verzoeken tot het horen van getuigen in strafzaken en in ontnemingszaken:

‘3.2.1 In strafzaken geldt dat een verzoek tot het horen van getuigen in beginsel moet worden gemotiveerd. Die motiveringsverplichting houdt in dat de verdediging ten aanzien van iedere door haar opgegeven getuige moet toelichten waarom het horen van deze getuige van belang is voor enige in de strafzaak op grond van artikel 348 en 350 Sv te nemen beslissing. Aan dit motiveringsvereiste ligt onder meer ten grondslag dat de rechter in staat wordt gesteld de relevantie van het verzoek te beoordelen, mede in het licht van de onderzoeksbevindingen zoals deze zich op het moment van het verzoek in het dossier bevinden. Of een verzoek tot het horen van getuigen naar behoren is onderbouwd alsook of het dient te worden toegewezen, zal de rechter in het licht van alle omstandigheden van het geval – en met inachtneming van het toepasselijke criterium – moeten beoordelen. In cassatie gaat het bij de beoordeling van de afwijzing van een verzoek tot het horen van getuigen in de kern om de vraag of de beslissing begrijpelijk is in het licht van – als waren het communicerende vaten – enerzijds hetgeen aan het verzoek ten grondslag is gelegd en anderzijds de gronden waarop het is afgewezen. (Vgl. HR 4 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1015.)

In ontnemingszaken geldt eveneens de verplichting om een verzoek tot het horen van

getuigen te motiveren. Bij de beoordeling of het verzoek tot het horen van getuigen naar behoren is onderbouwd, kan de rechter in de ontnemingszaak onder meer acht slaan op de al verkregen resultaten van het voor de ontnemingszaak relevante onderzoek alsmede het procesverloop in de ontnemingszaak. Daarnaast kan de rechter bij de beoordeling van de vraag of het horen van de getuigen waarop het verzoek betrekking heeft, relevant is voor de in de ontnemingszaak te nemen beslissingen, betrekken de wijze waarop het openbaar ministerie – door het presenteren van financiële gegevens en berekeningen – zijn standpunt met betrekking tot de oplegging van een ontnemingsmaatregel heeft onderbouwd en de mate waarin dat standpunt voorshands aannemelijk kan worden geacht. (Vgl. in enigszins andere bewoordingen HR 25 juni 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD8950.) Verder kan de rechter in de ontnemingszaak bij deze beoordeling acht slaan op de omstandigheid dat in de strafzaak al getuigenverklaringen zijn afgelegd waarvan de inhoud van belang is voor de in de ontnemingszaak te nemen beslissingen, mits deze verklaringen deel uitmaken van de processtukken van de ontnemingszaak.’

Het hof heeft het verzoek om [betrokkene 1] als getuige te horen afgewezen op de grond dat hij al ‘in de strafprocedure [is] gehoord, waarbij alle gelegenheid is geweest hem te bevragen’. Zonder nadere vaststellingen over wat in dat verhoor aan de orde is geweest dat van belang is voor de ontnemingszaak, kan de enkele omstandigheid dat deze getuige in de strafzaak al door de raadsheer-commissaris is gehoord niet afdoen aan de onderbouwing van het getuigenverzoek (vgl. HR 5 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:366). Het verzoek heeft immers betrekking op een contante uitgave van € 141.984, die als post is betrokken in de kasopstelling die aan de tegen de betrokkene ingestelde ontnemingsvordering ten grondslag ligt.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1690

Zaaknummer: 22/00871

Rechters: V. van den Brink

Advocaten: R. Zilver, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Wetsartikelen: 348 Sv en 350 Sv